

הליכות והלכות

לראש השנה

תשפ"ז – תשפ"ח

[מיועד בעיקר לנשים הנשארות לבד]

מאת הרב שמעון אנשין שליט"א

תוכן עניינים

הדלקת נרות
בלילה הראשון

3

קדושת והסעודה
בליל ראש השנה

4

התפילות בראש השנה

6

שונות

7

מלאכות והסכנות ליום
שני של ראש השנה

9

ליל יום השני של
ראש השנה

11

תקיעת שופר

13

מלאכות שונות
בראש השנה

14

הבדלה במוצאי יו"ט

18

אסור יחוד

19

תזכורות לערב החג

1. לכונן את שיעון השבת לשעה הרצויה.
אם הסדר הוא שהפעל מכוננו כל ערב שבת,
רצוי מאוד שיכוננו לפני הנסיעה מבלי
להפעיל אותו, ובערב החג רק להזיז את
הכפתור המפעיל את השיעון.

2. להשאיר אש או גר דלוק לכל ימי יו"ט,
בכדי להדליק מזה נרות יו"ט והגז.
אם משאירים גר, יש להשתמש עם גר
נשמה של 48 שעוות ולהשאיר אותו במקום
משמר שלא יכבה. ואם משאירים להבה
של גז דלוקה, רצוי שתהיה להבה פנימית
ומכסה כדי שלא תכבה.

3. לפתח בקבוקים, קפסאות שמורים,
שקיות חלב.

4. להרתיח את מחם השבת עם מים.

5. להפעיל את הפלטה.

6. לכונן שיעון מעורר אם זקוקים לזה כדי
להתעורר או לזכר מתי יש ללכת לבית
הכנסת לתפלה או לשמע שופר.

7. אם מדליקים נרות עם פתיל צף - רצוי
מאוד להכין את הכל מה שצריך לשני
פעמים.

הדלקת נרות בלילה הראשון

א. מקומו.

- (א) אם אוכלים וישנים בבית - יש להדליק נרות יו"ט פרגיל.
- (ב) אבל אם מתארחים במקום אחר - אם אוכלים וישנים שם, יש להדליק בבית המארח.
- (ג) אם אוכלים במקום אחר וישנים בבית - יש להדליק בבית.
- (ד) אם אוכלים במקום אחד וישנים במקום אחר - אם מתאכסנים בחדר מיוחד, יש להדליק שם. ואם קשה להדליק שם - אפשר להדליק במקום שאוכלים.
- (ה) בכל אופן שמדליקים במקום שרק ישנים שם [הן אם הוא בבית והן אם הוא במקום אחר] - יש להקפיד שהנרות ידלקו עד כשבאים לישון. וכן יש להקפיד מאוד להדליקם רק במקום שיש איזה תועלת מאור הנרות.

ב. זמן הדלקת הנרות - הואיל והשנה חל ראש השנה בשבת - חייבים להדליק את הנרות, כמו בכל ערב שבת ולא בלילה!

ג. ברכת הדלקת הנרות.

- (א) כיון שהשנה חל ראש השנה בשבת - הנכחה על הנרות היא: להדליק נר של שבת ויום טוב.
- (ב) ברכת שהחיינו - הרבה נשים נוהגות לברך גם ברכת 'שהחיינו' בהדלקת נרות יו"ט.
- (ג) אשה שברכה 'שהחיינו' בהדלקת הנרות - אסור לה לברך שנית שהחיינו בקדוש. ולכן מי שעושה קדוש רק לעצמה ואין לה צורך להוציא אחרים ידי חובת קדוש -

תִּתְּהָר בָּזָה לְזֹכֶר שְׁלֹא לִבְרֹךְ שְׁנִית. אִם בְּכָל זֹאת שְׂכָחָה וּבִרְכָּה שׁוּב בְּרַכְתָּ שֶׁהֵחִינוּ בְּקִדּוּשׁ - יִצְאָה יְדֵי חוּבַת קִדּוּשׁ.

ד) אָבֵל אִם הִיא צְרִיכָה לְהוֹצִיא אַחֲרֵים יְדֵי חוּבַתָּם בְּקִדּוּשׁ - תִּתְּהָר שְׁלֹא לִבְרֹךְ בְּרַכְתָּ שֶׁהֵחִינוּ בְּעַת הַדִּלְקַת הַנְּרוֹת, וְאִזּוּ תוּכַל לִבְרֹךְ בְּקִדּוּשׁ כְּרִגִּיל. וְאִם שְׂכָחָה וּבִרְכָּה כִּבְרָה בְּהַדִּלְקַת נְרוֹת, יֹאמְרוּ אוֹתוֹ בְּעֶצְמָם אֵלּוּ הַרוֹצִים לִצְאֹת אֶת הַקִּדּוּשׁ מִמָּנָה. וְאִם קָשָׁה הַדְּבָר, תוּכַל הִיא בְּעֶצְמָהּ לַעֲשׂוֹת קִדּוּשׁ כְּרִגִּיל וּלְבָרֹךְ שֶׁהֵחִינוּ שְׁנִית.

פרק ב

קִדּוּשׁ וְהַסְעוּדָה בְּלֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה

א. קִדּוּשׁ.

עוֹשִׂים קִדּוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמַחֲזֹר כְּשֶׁחָל רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּשַׁבָּת.

- אִם יֵשׁ בֶּן מַגִּיל בַּר מִצְוָה, עֲדִיף שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה אֶת הַקִּדּוּשׁ. אִם אֵין בֶּן בְּגִיל כָּזֶה, אוֹ שֶׁקָּשָׁה לוֹ לַעֲשׂוֹת קִדּוּשׁ - יְכוּלָּה כָּל אִשָּׁה מַגִּיל שְׁתִּים עֲשָׂרָה לַעֲשׂוֹת קִדּוּשׁ וּלְהוֹצִיא בִּכּוּר אֶת כָּל הַמְּסֻבִּים אֲפִלּוּ הֵם בָּנִים מַגִּיל בַּר מִצְוָה אוֹ שְׂאֵר גְּבָרִים. [לְגַבִּי בְּרַכְתָּ שֶׁהֵחִינוּ, נִתְבָּאָר מִקֶּדֶם בְּסִימָן א].

- אִם טָעוּ וְאָמְרוּ בְּרַכְתָּ הַקִּדּוּשׁ שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה מִבְּלֵי לְהַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת, אוֹ שֶׁאָמְרוּ קִדּוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת מִבְּלֵי לְהַזְכִּיר שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה - לֹא יִצְאוּ יְדֵי חוּבַת קִדּוּשׁ, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְקַדֵּשׁ כְּדִין, וּכְדִלְהָלֵן:

- אִם נִזְכְּרוּ לִפְנֵי שִׁשְׁתּוֹ מִן הַיַּיִן, וְלֹא הִפְסִיקוּ בַּדְּבוּר שֶׁאֵינוֹ מַעֲנֵן הַקִּדּוּשׁ, וְגַם לֹא יִצְאוּ מִחוּץ לַבֵּית - חוֹזְרִים וְאוֹמְרִים כָּל בְּרַכְתָּ הַקִּדּוּשׁ, אָבֵל אֵין צָרִיךְ לִבְרֹךְ בְּרַכְתָּ הַגָּפֹן.

- אָבֵל אִם כִּבְרָ שְׁתֵּי מִן הַיַּיִן, וְלֹא הִפְסִיקוּ בַּדְּבוּר וְכו' וְלֹא יִצְאוּ וְכו' - אֵין 'לְגַבִּי בְּרַכְתָּ הַגָּפֹן' הַדְּבָר תְּלוּי: שָׁאֵם הָיָה בְּכֻנָּה אוֹ מִי שֶׁרִגִּיל לְשִׁתּוֹת יַיִן בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה - אֵין צָרִיךְ לִבְרֹךְ הַגָּפֹן. אָבֵל אִם לֹא הָיָה בְּכֻנָּה וְאֵין רִגְלִים לְשִׁתּוֹת יַיִן בְּסְעוּדָה - צָרִיךְ לִבְרֹךְ גַּם בְּרַכְתָּ הַגָּפֹן.

- ואם הפסיקו בדבור שאינו מענין הקדוש או שיצאו מחוץ לבית - בכל אפן צריך לחזור ולברך גם ברכת הגפן.

- לגבי ברכת שהחיינו - אזי בכל אפן שהוא, אם כבר אמרו בקדוש הראשון - אינו צריך לברך שנית.

- אבל אם שכחו רק לומר 'ויכלו' - אינו צריך לחזור ולקדש, אלא בסעודה יקחו כוס זין ויאמרו עליו 'ויכלו' ושותים אותו.

ב. דבש - נוהגים לטבל את פרוסת 'המוציא' בדבש. [יש נוהגים לטבל גם במלח]. וכל אחת תעשה כמנהג בעלה או מה שזכור לה מבית הוריה.

ג. אכילת סימנים - נוהגים לאכל 'תפוח בדבש'. והרבה נוהגים לאכל גם 'סימנים' בליל ראש השנה, וכמו שכתוב בגמרא ושלחן ערוך. ומכין שיש בזה הרבה סוגי מנהגים הן לגבי 'מה לאכל' והן לגבי 'סדר אכילתם' - לכן אין אפשרות לסדר כאן את הלכותיו, וכל אחת תעשה מה שזכור לה ממנהג בעלה או הוריה.

ובכל אפן יש לדעת שאין שום חיוב באכילת הסימנים, וכל שכן שאין מעבב נסח התפלה עליהם - אלא כל זה הוא רק לסימן טוב גרידא.

ד. דברים חמוצים - נוהגים שאין אוכלים 'דברים חמוצים' בראש השנה. אף הוא רק מנהג לסימן טוב, ולכן אם יש צורך לאכל מהם כדי לשבע, ובפרט בילדים - אין להקפיד על זה כלל וכלל. ופשוט שמי שנמנע מהם ובגלל זה נשאר רעב אפלו במקצת - הוא סימן לא טוב יותר ממה שאוכל אותם.

והפלל והעקר הוא להיות בשמחה וטוב לב ולחשב מחשבות טובות בימים אלו, וזה מועיל הרבה יותר מאכילת סימנים, וכל שכן שאם אכילתם או מניעת אכילתם מביא לידי עצבון ומחשבות לא טובות, שעדיף להמנע מהם לגמרי.

ה. יעלה ויבוא - אומרים 'רצה' ו'יעלה ויבוא' בברכת המזון. אשה ששכחה להגיד 'יעלה ויבוא' בברכת המזון - אינה מכרחת לחזור ולברך שנית. מה שאין כן בגן מעל גיל בר מצוה ושאר אנשים מבגרים שמחייבים לחזור ולברך.

ג

התפלות בראש השנה

א. חייבים - נשים המתפללות תמיד שחרית ומוסף, מחיבות גם בראש השנה להתפלל בן. אף אלו שאינן מתפללות תמיד, אלא אומרות רק ברכות וקריאת שמע - גם בראש השנה אינן מחיבות להתפלל יותר. אם כי בודאי רצוי שתתכנן את סדר יומה כדי שתוכל להתפלל גם שחרית ומוסף, כלומר רק את 'תפלת העמידה' [שמונה עשרה] של שחרית ומוסף, אבל אין שום חייב לומר את הפייטים, כולל 'ונתנה תקף'.

ב. אשה ההולכת לבית הכנסת להתפלל - אין עליה חייב להתפלל יותר דברים ממה שהיתה מתפללת בבית. ואחרי שהתפללה מה שהיא רגילה, יכולה להשתלב עם התפלות שמתפללים אז בבית הכנסת אף שלא אמרה את החלקים שמקדם לזה.

ג. עמידה בתפלה - אין שום חייב לעמוד אלא בתפלת העמידה וכשאומרים קדשה! אמן נהגים לעמוד גם בברכת 'ברוך ש'אמר' ובברכת 'שתבח' ובעת תקיעת שופר - אבל חוץ מזה אין שום חייב.

יש שעומדים בכל פעם שהארון הקדוש פתוח, או בפסוקים ומאמרים שונים. אף גם רב האנשים אינם עושים כן, ובודאי שאין לנשים להחמיר בזה, ועדיף לשבת על מקומה ולהתרכז בתפלה מאשר לקום כל כמה דקות. ואף אם נשים אחרות קמות אז - אין להתייחס לזה כלל. חוץ משעת 'הוצאת הספר תורה לקריאה', שאז אם כל הנשים עומדות לכבודה, יש לה גם לעשות כן. אבל מעקר הדיו אין הנשים מחיבות לעמוד גם אז.

ד. תקיעת שופר. בשנה זו יום ראשון של ראש השנה - ועל כן אין תוקעים בשופר! אלא רק ביום השני.

ד

שונות

א. קדוש ביום.

(א) אשה המקפידה להתפלל כל יום תפלת שחרית - מתר לה לשיתות קפה או שאר משקאות לפני התפלה. אבל אין לאכל אלא לאחר שתתפלל תפלת שחרית ותעשה קדוש. אך אינה צריכה להמתין עד אחר תפלת מוסף.

ואם מרגישה חלשה ואינה יכולה להמתין עד אחרי תפלת שחרית - תאמר רק ברכות השחר וקריאת שמע, ותקדש ותאכל.

(ב) אם אינה מקפידה להתפלל תפלת שחרית כל יום, אלא אומרת רק ברכות וקריאת שמע וכו' - מתר לה לשיתות קפה או שאר משקאות לפני אמירתם. אבל אין לה לאכל לפני אמירת הברכות, אלא תאמר את הברכות ואחר כך תעשה קדוש ואז יכולה לאכל.

(ג) אשה שעשתה כבר קדוש בבקר - אינה צריכה לעשות עוד הפעם קדוש לפני הסעודה. אמנם אם עשתה קדוש לפני שהתפללה ואחר כך התפללה 'שחרית' - כדאי שתעשה קדוש פעם נוספת לפני הסעודה, אבל אינה חייבת לעשות כן.

(ד) בנסח הקדוש יש מנהגים שונים איזה פסוקים להגיד [והמה כתובים בסדורים וזמירות השבת]. אבל למעשה אין שום חיוב להגיד אותם, ומספיק אם אומרים רק ברפת 'בורא פרי הגפן'.

ב. זמן הסעודה - ביום הראשון של ראש השנה של שנה זו - יש להזהר ולאכל את סעודת היום, בזמן ובכמות שהיה אפשר לאכל 'סעודה שלישית' בתאבון. וגם להזהר לא לאכל סעודה שלישית מאחר מדי ובכמות כזו שסעודת ליל שני של ראש השנה לא תהיה בתאבון.

ג. יעלה ויבוא. אם שכחו לומר 'יעלה ויבוא' - אין לחזור ולברך. [דין זה אמור אפלו לגבי אנשים, ושונה סעודת יום ר"ה מסעודת הלילה שיש להם לחזור ולברך].

ד. שָׁנָה - אַחֲרֵי חֲצוֹת הַיּוֹם, אֶפְשָׁר לְנָשִׁים לִישׁוֹן. [וְכֵן רְצוּי לַעֲשׂוֹת].

ה. תַּשְׁלִיף. אֵין אוֹמְרִים הַיּוֹם 'תַּשְׁלִיף' כִּיּוֹן שֶׁהוּא שְׁבֵת. אֲלָא רַק בַּיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

ו. סְעוּדָה שְׁלִישִׁית:

(א) כִּיּוֹן שֶׁהוּא שְׁבֵת חַיִּיבִים לֶאֱכֹל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, וְאִף כְּשֶׁאֵין תַּאֲבוֹן לָזֶה אֵין לְזַלֵּז לָבֹה, אֲלָא לְהַשְׁתַּדֵּל לְהוֹסִיף זְכוּיוֹת בְּיָמִים אֵלּוּ וּבַפֶּרֶט בְּשְׁבֵת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַשָּׁנָה.

(ב) אִם אֲכִילַת לֶחֶם/חֲלָה הִיא בְּגֶדֶר 'אֲכִילָה גָּסָה' - אֶפְשָׁר לְצִאֵת יָדֵי חוֹבֵת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית בְּמִינֵי מְזֻזָּנוֹת. וְאִם גַּם זֶה קָשָׁה, אֶפְשָׁר לְצִאֵת יָדֵי חוֹבָה בְּפִרוֹת.

(ג) הוֹאִיל וַיֵּשׁ חַיִּיב לֶאֱכֹל בְּלִילָה סְעוּדַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל כֵּן צָרִיף לֶאֱכֹל בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית כַּמּוֹת כְּזֹאת שֶׁהַסְעוּדָה בְּלִילָה תִּהְיֶה לְתַאֲבוֹן. וּבְכַדִּי לְצִאֵת יָדֵי חוֹבֵת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, מִסְפִּיק לֶאֱכֹל כְּשַׁעוֹר 'בִּיצָה'.

(ד) לְכַתְּחִלָּה אֵין לְתַכַּנֵּן 'לְחַלֵּק' אֶת סְעוּדַת הַיּוֹם הָרִאשׁוֹנָה לְשִׁתִּים בְּכַדִּי לְצִאֵת גַּם חוֹבֵת סְעוּדָה שְׁלִישִׁית.

(ה) כְּשֶׁמְגִיעַ זְמַן שְׁקִיעַת הַחֲמָה - אָסוּר לְהַמְשִׁיךְ לֶאֱכֹל אוֹ לְשִׁתּוֹת שׁוּם דָּבָר! אֲפִלּוּ כְּשֶׁזֶה בְּאִמְצַע סְעוּדָה עִם חֲלָה. וְכָל שָׂכֵן שֶׁאָסוּר לְהִתְחִיל לֶאֱכֹל אַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה. [כִּי אַז מְחַיִּיבִים בְּקִדּוּשׁ שֶׁל הַלֵּילָה, וְהָרִי אָסוּר לֶאֱכֹל לִפְנֵי קִדּוּשׁ. וְלָכֵן אֵינוֹ דּוּמָה לְסְעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ אֶל תּוֹף הַלֵּילָה].

ה

מלאכות והכנות ליום שני של ראש השנה

מלאכות - יש לזכר שיש ליום זה כל דיני שבת, ואסור לעשות שום מלאכה שמתרת ביום טוב.

הכנה ליום השני - ביום הראשון של ראש השנה אסור להכין שום דבר אם הוא רק לצורך יום השני של ראש השנה! - ולכן:

א. סדור הבית - אם נהנים מזה ביום הראשון עצמו, מתר. אבל אם יוצאים מהבית תכף וחוזרים רק בערב - אסור לסדר את הבית. וכן אם נשארים בבית אחר סעודה שלישית - מתר לנקות השלחן, ולטאטא את הבית. אבל אם יוצאים מהבית תכף אחר סעודה שלישית - אסור לנקות השלחן והבית, זולת אם יש חשש שיבואו חרקים וכיוצא בזה ויבואו לידי הפסד.

ב. הדחת פלים - אסורה לצורך יום השני. אבל מתר להדיחם באופנים אלו: אם יפסדו אם לא ינקו אותם. ימשכו אליהם חרקים. אין מקום להניח עוד פלים בפניו, ולהניחם במקום אחר יהיה בזה משום בזיון לחג ולשבת.

ויכמו בן מתר להשירותם במים כל עוד שהלכלוך לא נתביש, אף אם הפונה היא להקל את ההדחה לאחר שבת.

ג. הכנת מאכלים בשבת לצורך סעודת היום השני של ראש השנה:

הוצאת מאכלים מהמקור או מהמקפיא - אצי אם במניעת דבר זה לא יהיו ראויים לסעודת הלילה, מתר להוציאם בזמן כזה שיהיו ראויים לאכילה כבר ביום הראשון של ראש השנה. ואם שכחו להוציאם בזמן האמור, המיקל להוציאם אף סמוך לערב, יש לו על מי לסמוך. וכן הדין לגבי הכנסת משקאות למקרר שאם לא יכניסום אז לא יספיקו להתקרר עד הלילה.

אָבֶל בָּכַל אַפֵּן אָסוּר לְהוֹצִיא אוֹ לְטַלְטֵל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מֵאֲכָלִים כָּאֵלוֹ שֶׁאֵינָם רְאוּיִם לְאֲכִילָה בְּלִי בְשׁוּל, כִּינֵּן שֶׁהוּא שִׁבְתַּת וְאָסוּר מִשׁוּם אָסוּר מִקְצָה.

וְכֵן אָסוּר בְּשׁוּם אַפֵּן לְחַמֵּם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחַל הַשָּׁנָה בְּשִׁבְתַּת, מֵאֲכָלִים לְצַרְף יוֹם הַשְּׁנִי וְאֶפְלוּ בְּאַפֵּן שֶׁמֶתֵּר לְחַמֵּם בְּשִׁבְתַּת.

וְכֵן אָסוּר לְהַדְלִיק גִּירוֹת יו"ט לִפְנֵי זְמַן מוֹצָאֵי שִׁבְתַּת.

ד. הַחֲלֶפֶת בְּגָדִים לַיּוֹם הַשְּׁנִי. מִתֵּר לְהַחֲלִיף בְּגָדִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אַף שֶׁהַפְּנוּנָה הִיא לְצַרְף יוֹם הַשְּׁנִי, כִּינֵּן שֶׁנִּהְיִים מֵהֶם עֲתָה. וּבִלְבָּד שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שֶׁהוּא בְּגִלָּל יוֹם הַשְּׁנִי.

ה. אִם יוֹצֵאִים מִהֶבֶית בַּיּוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְרוֹצִים לְקַחַת בְּגָדִים לְצַרְף יוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה – אֲזִי אִם הֵם כָּאֵלוֹ שֶׁבִּנְדָּאִי לֹא יִצְטָרְכוּ לָהֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן – אֵין לְהַתִּיר לְקַחְתָּם אֶלָּא לְצַרְף גָּדוֹל, וְגַם בְּתִנָּאִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ בִּפְּהָ שְׁלוֹקְחִים אוֹתָם לְצַרְף יוֹם הַשְּׁנִי.

אָבֶל בְּהִגִּיעַ זְמַן מוֹצָאֵי שִׁבְתַּת הַמִּצְוָה בַּלַּיְחַם מִתֵּר לְבַשֵּׁל וּלְחַמֵּם וּלְהַדְלִיק גִּירוֹת וּלְעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכָה הַמִּתְּרַת בְּיו"ט, אֶפְלוּ כְּשֶׁעֲדִין לֹא הִדְלִיקוּ גִירוֹת יו"ט וְלֹא עָשׂוּ קְדוּשָׁה.

אַף חֲזִיבִים לוֹמַר לִפְנֵי זֶה 'בְּרוּךְ הַמְּבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקוֹדֶשׁ'.

1

ליל יום השני של ראש השנה

א. הדלקת נרות.

(א) אין להדליק נרות יו"ט לפנות ערב אלא רק בלילה, והינו מזמן המצין בלוח ל'מוצאי שבת' ולא לפני זה. וכן אין להכין את הנרות אלא מזמן האמור.

(ב) אם מדליקים עם 'פתיל צף' - יש להכינו בערב החג. ואם לא הכינו אותם - אם הוא פתיל צף קזה ש'החור המיעד להכנסת הפתילה פתוח לגמרי, אפשר להכינו גם ביו"ט. אבל אם הוא סגור אף שיש להם סמון לחור - אסור לפתח אותו בכל דרך שהיא [משום אסור 'מכה בפטיש'].

(ג) אם מדליקים בנרות - אסור להדביקם בפמוט על ידי חמום תחתית הנר. וכן אסור להצר את קצה הנר על מנת להתאימו לגדל נקב הפמוט. וכן יש להחמיר שלא לתחבו בכח בפמוט אם על ידי זה ישתחק חלק מהנר.

(ד) נקב הפמוט שנתמלא - מתר לנקות אותו עם סבון וכדומה. אף יש לעשותו מעל פח האשפה, כי הפסלת היא מקצה.

(ה) אם מדליקים ב'נרות' שמניחים אותם בתוף כוסית, ונשארו שירים מהנר הקודם - יש להפריד את הפסלת בעזרת סבון ולשפף אותם מתוף הכוסית מיד לאשפה.

(ו) ברפת הדלקת נרות יו"ט בליל השני - הוא 'להדליק נר של יום טוב'. והמברכות 'שהינינו' בעת הדלקת הנרות - יש להן להניח 'פרי חדש' סמוך ונראה לנרות, ובעת הברכה לכוון גם על הפרי [ראה פ'רטיי להלן בהלכות קידוש סעיף ג].

(ז) מי שצריכה להדליק נרות בביתה [וכמבאר בפרק א], ושם אין לה פרי חדש כדי לברך עליו שהינינו - לא תברך שהינינו בעת הדלקת הנרות, אלא בעת הקידוש.

ב. קדוש.

א) הואיל והוא מוצאי שבת - לכן נסח הקדוש הוא שונה מראש השנה רגיל, כי כוללים בקדוש גם נסח של 'הבדלה' ומברכים ברפת מאורי האש על נר, אף אין מברכים על הבשמים.

ב) על איזה נר מברכים ברפת מאורי האש? הנכון ביותר הוא לברך על שתי נרות שהדלקו לכבוד יו"ט מבלי לקרנם יחד ממשי זה לזה. אף צריך שיהיו כל השומעים קרובים לנרות הללו בשעת ברפת הנר, באופן שאפשר להנות מאורם. וגם צריך להסתכל בצפרניים כמו כל מוצאי שבת.

ג) אם לא ברכו 'שהחנינו' בהדלקת נרות, או אפלו אם מי שעושה קדוש כבר ברכה שהחנינו, אף יש עוד שצריכים לצאת ידי חובת קדוש - אזי בעת קדוש אומרים גם ברפת שהחנינו.

אלא שבבילי שני של ראש השנה הוא שונה מליל ראשון של ראש השנה, וצריך להניח על השלחן 'פרי חדש' שעדין לא אכלו אותו בשנה זו, ובעת ברפת 'שהחנינו' בקדוש מכונים גם עליו.

בארץ ישראל, בדרך כלל נמצא אז 'רמון', והרבה נוהגים שלא לאכלו ביום הראשון כדי לברך עליו שהחנינו ביום השני. אבל אין לקחת תפוז או קלמנטנה, כיון שבדרך כלל עדין אינם בשלים כל צרכם וגם הם חמוצים, שמקפידים לא לאכל כאלו בראש השנה.

- אם אין פרי חדש, אפשר לברך על בגד חדש חשוב [בגד עליון או חלוק חדש].
ואם אין לא פרי ולא בגד חדש - אפשר לברך שהחנינו גם כן.

- את הפרי החדש, יש לאכל לאחר שברכו המוציא ואכלו כזית מהחלה. וצריך לברך עליו 'העץ'. אף לגבי ברפת שהחנינו יש שנוהגים שאין מברכים שהחנינו על הפרי, כי הרי כבר יצאו בזה בקדוש, אבל בכל זאת יש מברכים שוב שהחנינו על הפרי.

ד) אף על פי שנהגו הנשים שאין שותות מין הבדלה - מקל מקום מין זה יכולים לשתות.

ג. סימנים.

יש אוכלים את הסימנים גם בליל שני, וכל אחת תעשה כמנהג בעלה או מה שזכור לה מבית הוריה. אך מפיון שהרבה אין נוהגים לאכלם אז כלל, על פן אם יש צרה, אפשר בקלות לותר על זה.

ז

תקיעת שופר

א. מעקר הדין אין הנשים חייבות כלל לשמע תקיעת שופר, אך נהגו ללכת לשמע. ומי שאין לה סבה מיוחדת [כגון חלשה יתרה, או שאין מי שישאר להשגיח על הילדים] - צריכה ללכת לשמע תקיעת שופר.

ובכל אופן אינן חייבות לשמע אלא רק 'שלושים קולות', והינו רק את התקיעות שתוקעים לפני תפלת מוסף, או כשעושים תקיעת שופר מיוחדת לנשים. ואחרי זה אפשר ללכת הביתה. אמנם אלו שבכל זאת נשארות לתפלת מוסף, אם כי נכון מאוד שתשים לב לשמע את התקיעות שתוקעים אז, אבל אם לא שמעה מאיזה סבה שהיא, אין בזה שום בעיה הלכתית.

ב. אשה שהיתה בבית הננסת בעת תקיעת שופר, ובאופן כללי שמעה את התקיעות, אך בכל זאת נראה או נדמה לה שלא שמעה היטב או לא שמעה את הכל - יצאה ידי חובתה. [אכן אין להצדיק בזה את אלו המביאות את ילדיהן לבית הננסת. כי לא ימלט שלא יפריעו את אמם או את אחריהם, ואין על זה כפירה אלא עד שימחלו להם בפרוש בלב שלם!]

ג. אשה שהגיעה מאחר ולא הספיקה לשמע את הברכות שמברכים על התקיעות, אבל שמעה את התקיעות - יצאה ידי חובתה, ואינה צריכה לחפש מקום אחר לשמע הברכות והתקיעות שנית.

אָבֵל אַם לֹא הִסְפִּיקָה לְשִׁמְעַע אֶת כָּל הַתְּקִיעוֹת אוֹ שְׁמָעָה רַק חֶלֶק מֵהֶם - תִּשָּׂאֵר לְתַפְלַת מוֹסָף, וְאִם תּוֹקְעִים שָׁם בְּתַפְלַת הַלַּחַשׁ, תִּשְׁמַע תְּקִיעוֹת אֵלּוּ, וְאַחֵר כֵּן הִיא יְכוּלָה לָלֶכֶת. וְאִם אֵין תּוֹקְעִים אָז, תִּשְׁמַע אֶת כָּל הַתְּקִיעוֹת שֶׁתּוֹקְעִים בַּחֲזַרַת הַש"ץ שֶׁל מוֹסָף.

ד. אִם יֵשׁ יְלָדִים בְּבֵית מִגִּיל שֶׁבַע לְפָחוֹת, שְׂיִכּוּלִים לְהִשָּׂאֵר בְּבֵית הַכִּנְסָת וְלֹא לְהַפְרִיעַ שָׁם - יֵשׁ לְשַׁלַּח אוֹ לְקַחַת אוֹתָם לְבֵית הַכִּנְסָת לְשִׁמְעַע תְּקִיעַת שׁוּפָר.

ה. מִתֵּר לְאִשָּׁה לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת לִפְנֵי תְּקִיעַת שׁוּפָר. [אָן לְפַעֲמִים צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת קְדוּשָׁה, וְכָאֲמֹר לְעִיל].

[אֲגַב יֵשׁ לַעֲזוֹר עַל אֵלּוּ חֲדָשׁוֹת מְקֻרֹב בָּאוּ, שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֹוֹת עַל הָרִצְפָּה בַּעַת שֶׁהַגְּבָרִים כּוֹרְעִים בְּ'עֲלִינוּ' אוֹ בְּיוֹם כְּפוּר בַּעַת אֲמִירַת 'וְהַכֹּהֲנִים', וְיֵשׁ לְמַחוֹת בִּידָן שְׁלֹא יַעֲשׂוּ כֵן]

תִּשְׁלִיף - אֵין שׁוּם חֵיבוֹב לְנָשִׁים לָלֶכֶת לְמִקּוֹר מִיָּם כְּדִי לְהַגִּיד 'תִּשְׁלִיף'. וְאִפְשָׁר לְהִסְתַּפֵּק בְּאַמִּירַתוֹ בְּבֵית.

ח

מְלֹאכּוֹת שׁוֹנוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה

כָּל הָאֲמֹר בִּזְהָ - הוּא תִקְרָה רַק לְיוֹם טוֹב וְלֹא לְשַׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן צִין אַחֲרֵת!

א. בִּשּׁוּל.

(א) בְּיוֹם טוֹב, מִתֵּר לְבִשֵּׁל מִה שֶׁצָּרִיף לְאוֹתוֹ הַיּוֹם, אִף שְׂאֲסוֹר לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת. וְכֵן מִתֵּר לְחַמֵּם תְּבִשִּׁילִים אִף שֶׁהָיוּ עַד עֵתָה בְּמִקְרָר אוֹ בְּמִקְפִּיא, בִּין עַל הַפְּלִטָה וּבִין עַל הַגָּז אִף כִּשְׂאִין עָלֶיהָ שׁוּם כֶּסֶף.

(ב) וכן מתר להוסיף מים קרים ל'מחם השבת'. אמנם אם המחם הוא חשמלי, מתר להוסיף מים רק בכזה שהוא ב'מצב שבת'. [כי אם אינו מכון למצב שבת או אין לו כלל תכונה כזאת, ישנם מיחמים כאלו שיש אסור בפתיחתם]

(ג) ביו"ט מתר להשתמש עם המים החמים של 'דוד שמש', לצורך הדחת כלים וכדומה [וראה להלן לענין רחיצה].

ב. הדלקת וכבוי אש.

(א) אסור להדליק גפרור פדרון שמדליקים בימות החול. אבל מתר להכניסו בתוך אש והוא נדלק מאיליו.

(ב) אפשר להדליק את הלהבה בפירים של גז, על ידי גפרור בוער שהדלק כנ"ל. אבל אסור להדליק אש על ידי 'הצתה חשמלית' או 'מצית גז'.

(ג) מתר להגדיל את הלהבה של פירים של גז. אבל אסור להקטינה. ולפיכך יש לתכנן היטב בהדלקת הלהבה, שתהיה במדה הרצויה ושללא יצטרכו להקטינה.

(ד) אבל פירים חשמליים וכן תנור שיש בהם כמה דרגות חם - אסור לשנות את המצב הקיים בין בהגדלת החם ובין בהקטנתו. וכן אסור לשנות שום דבר במחם חשמלי.

(ה) ביו"ט הוא כמו בשבת שאסור לכבות אש או להקטינה. ולכן לאחר שהשתמשו עם גפרור בוער, יש להניחו בזהירות באופן שיכבה מאיליו.

אך במדה ויש צורך גדול לכבות או להקטין את הלהבה או לשנות חם פירים ותנור - צריך לשאול רב אם איו ומתי אפשר לעשות זאת.

(ו) להבת גז שנוכבתה - מתר וחובה לסגור את הברז.

ג. מלאכות שונות המותרות ביו"ט ולא בשבת.

(א) אסור לטלטל מקצה ביו"ט, אבל אם הוא 'לצורך אכל' מתר. ולכן: מתר לטלטל

תפוחי אדמה או עופות לא מבשלים, כְּדִי לְבַשֵּׁלָם. וְכֵן מֵתָר לְהִיז עופות קפואים בְּמִקְפֵּיא, כְּדִי לְהִכְנִיס או לְהוֹצִיא מֵאֲכָלִים לְצֶרֶף יו"ט.

(ב) מֵתָר לְבָרֵר בְּיו"ט אֶת הָעֲצָמוֹת מֵהִדָּגִים כְּדָרָךְ שְׁעוֹשִׁים בַּיָּמוֹת הַחֹל.

(ג) מֵתָר לְקַלֵּף פְּרוֹת וִירְקוֹת עִם 'מִקְלָף'.

(ד) מֵתָר לְמַעַן תִּפּוּ"א מְבֻשָּׁלִים עִם 'מוֹעֵף'.

(ה) מֵתָר לְטַלֵּל בְּיו"ט אֶף בְּמִקּוֹם שֶׁאֵין עָרוֹב אוּ מִי שֶׁמְחַמֵּיר עַל זֶה בְּשַׁבָּת. אָמֵנָם רַק דְּבָרִים שֶׁזְּקוּקִים לָזֶה כְּדִי לְהַעֲבִירָם לְמִקּוֹם אַחֵר, אֲבָל אֵין לְטַלֵּל דְּבָרִים שֶׁאֵין צָרָה בָּהֶם.

ד. פתיחת בקבוקים וקפסאות.

(א) לְפִתְחֵלָה יֵשׁ לְפִתּוֹחַ מַעְרָב יו"ט, אֶת כָּל הַבְּקָבּוּקִים [הַסְּגוּרִים בַּפֶּקֶק הַבְּרָגָה מִמִּתְכַּת. אֲבָל פֶּקֶק מִפְּלִסְטִיק, מֵתָר לְפִתּוֹחַ בְּשַׁבָּת ויו"ט. וְיֵשׁ מִחֲמִירִים גַּם בָּזֶה], קֶפֶסֶאוֹת שְׁמוּרִים, וְשִׁקִּיּוֹת חֶלֶב. כִּיּוֹן שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה מַחֲלָקֶת הַפּוֹסְקִים אִם מֵתָר לְפִתּוֹחַ אוֹתָם בְּשַׁבָּת ויו"ט.

(ב) וְיִמִּי שְׁנוֹהֵג לְהַחֲמִיר בָּזֶה, אִם לֹא פָתְחוּ או לֹא הִיָּתָה אֶפְשָׁרוֹת לְפִתּוֹחַ אוֹתָם - הַדִּין הוּא כֵּן:

'בְּקָבּוּק' יֵשׁ לַעֲשׂוֹת חוֹר בַּפֶּקֶק עִם חֹד סָפִין, וְאִז אֶפְשָׁר לְפִתּוֹחַ אוֹתוֹ. 'קֶפֶסֶת שְׁמוּרִים', יֵשׁ לְהִנִּיחָה בְּתוֹךְ קַעֲרָה, וְאִז לַעֲשׂוֹת חוֹר בְּתַחֲתִית הַקּוֹפֶסֶה, וְתַכָּף לְפִתּוֹחַ אוֹתָהּ לְמַעַלָּה בַּפִּתְיָחָה רִגִּילָה.

'שִׁקִּית חֶלֶב', מִן הָרְאוּי לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ בְּקֶפֶסֶת שְׁמוּרִים. אֲבָל בְּדָרָךְ כָּלֵל קֶשֶׁה לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּגִלֵּל קֶשֶׁי אַחֲסָנָתָהּ בְּצוּרָה כְּזֹאת בְּמִקְרָר וכו' - לָכֵן אֶפְשָׁר לְפִתּוֹחַ אוֹתָהּ עַל יְדֵי חֲתוּף הַשְּׁפִיץ שֶׁל הַשִּׁקִּית עִם סָפִין, אֲבָל לֹא עִם מִסְפָּרִים.

ה. חתוך: נִיר כֶּסֶף, נִילוֹן נִצְמָד, מַפֶּת נִילוֹן - כָּל אֵלּוּ אֲסוּרִים בְּיו"ט אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵי אֶפְשָׁר לֵאכֹל או לְבַשֵּׁל בְּלִי זֶה. וְאֲפִלּוּ כְּשֶׁלֹּא הִיָּתָה אֶפְשָׁרוֹת לְחַתֹּךְ לִפְנֵי יו"ט.

ו. שְׁעוֹן שַׁבָּת.

א) לְכַתְּחֻלָּהּ יֵשׁ לְכַנּוֹנוֹ שֶׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְשִׁנּוֹתוֹ, אֲבָל אִם בְּכָל זֹאת נּוֹצֵר אֵיזָה הֶכְרַח לָזֶה - הַדִּין הוּא כֹּה: לְהַאֲרִיךְ אֶת הַמַּצָּב הַקָּיָם, כְּלוּמָר אִם הוּא כַּעַת דְּלוּק וְרוֹצִים שְׁיִמְשִׁיף כֹּה - מִתֵּר לְכַנּוֹנוֹ עַל מְנַת שְׁיִמְשִׁיף כֹּה. וְכֵן אִם הוּא בְּמַצָּב מְכַבֵּה - מִתֵּר לְכַנּוֹנוֹ שְׁיִמְשִׁיף כֹּה. [וְכָל זֶה מִתֵּר לַעֲשׂוֹת אֹף בְּשַׁבָּת].

ב) בִּיּוֹ"ט [אֲבָל לֹא בְּשַׁבָּת] אִם הוּא מְכַבֵּה וְרוֹצִים שְׁיִדְּלַק מִקֵּדָם יוֹתֵר - מִתֵּר לַעֲשׂוֹת כֵּן. אֲבָל אִם הוּא דְּלוּק וְרוֹצִים שְׁיִכְבֶּה מִקֵּדָם יוֹתֵר, אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן רַק לְצָרָה גְּדוּלָּה.

ג) בְּכָל אִפֹּן שֶׁהִתְרַנּוּ לְהִזִּיז אֶת הַשְּׁעוֹן - יֵשׁ לְהַזְהִיר מְאוּד שֶׁלֹא לַעֲשׂוֹת כֵּן כְּשֶׁהוּא סְמוּךְ לְזִמְן הַכְּבוֹי אוֹ הַהִדְלָקָה, כִּי בַּעַת הַזֹּאת כָּל נְגִיעָה בְּשְׁעוֹן, גּוֹרֶמֶת כְּבוֹי אוֹ הַדְלָקָה מִיָּדִית.

ד) כָּל הָאֲמוּר הוּא בְּשְׁעוֹנֵי הַשַּׁבָּת הָרְגִילִים, אֲבָל 'שְׁעוֹן שַׁבָּת דִּיגִיטָלִי' - אֲסוּר לְשִׁנּוֹת בּוֹ שׁוּם דָּבָר!

ה) כָּל הָאֲמוּר לְגַבֵּי שְׁעוֹן שַׁבָּת - הוּא נָכוֹן הֵן לְגַבֵּי שְׁעוֹן שַׁבָּת הַמְּדֻלֵּק אֶת הָאוּר וְהֵן שְׁעוֹן שַׁבָּת הַמְּדֻלֵּק אֶת הַמַּזְגָּן.

ז. רְחִיצָה - אֲסוּר לְהִתְרַחֵץ בְּיוֹם טוֹב. אֲמָנָם יֵשׁ אוֹפְנִים שֶׁהִתִּירוּ, כַּגּוֹן:

א) תִּינוּק [אוּ יֶלֶד קָטָן] שֶׁרְגִילִים לְרַחְצוֹ בְּכָל יוֹם, אוֹ אֶפְלוּ אֵין רְגִיל בְּכֹה אֵלֹא שְׁעִתָּה אֵינוֹ מְרַגֵּשׁ טוֹב בְּגִלְל מְנִיעַת הָרְחִיצָה, אוֹ שֶׁבְּגִלְל זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל אוֹ יִשָּׁן כְּפִי צָרְכּוֹ - מִתֵּר לְרַחְצוֹ בִּיּוֹ"ט.

אֲבָל אֵין שׁוּם הִתֵּר לְרַחֵץ תִּינוּק אוּ יֶלֶד, כְּשֶׁהוּא רַק בְּגִלְל אֵי נְעִימוֹת אוֹ צַעַר הַהוּרִים שֶׁהוּא לֹא רְחוּץ.

ב) בְּאִפֹּן הָאֲמוּר אֶפְשָׁר לְרַחְצוֹ עִם מַיִם חַמִּים הַיּוֹצְאִים מִ'דוּד שְׁמֵשׁ' אוֹ לְקַחַת מַיִם מִהַמַּחֵם שַׁבָּת. אֲבָל אֲסוּר לְחַמֵּם מַיִם בְּמִיָּחַד בְּשִׁבִּיל זֶה. וּמִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עִם 'שִׁמְפוֹ נוֹזֵלִי'. אֹף יֵשׁ לְהַזְהִיר שֶׁלֹא לְנַגֵּב אֶת שְׁעַר הָרֹאשׁ עִם מַגָּבָת. וְכֵן שֶׁלֹא

לסֵרוֹק בְּמִסְרָק.

ג) מְבַגֵּר, או יֵלֵד שְׂאִינוֹ זָקוּק לֶכֶף - אָסוּר לוֹ לְהִתְרַחֵץ בְּמִים חֲמִים. אָבֵל מִי שֶׁמִּצִּטֵּעַר הִרְבָּה מִהֲזָעָה אוֹ הַחֵם - מִתֵּר לְהִתְקַלֵּחַ בְּמִים קְרִים, אוֹ אֶפְלוּ מִים פּוֹשְׂרִים וְהִינוּ שֶׁמִּתֵּר לִפְתּוֹחַ אֶת הַבֶּרֶז לְצַד הַמִּים הַחֲמִים בְּאִפֵּן שֶׁיִּצְאוּ רַק מִים פּוֹשְׂרִים בְּלִבָּד.

וְזֶה מִתֵּר אֶפְלוּ כְּשֶׁהַמִּים הִתְחַמְמוּ בִּיו"ט בְּבוֹיָלָר מִהַשְׁמֵשׁ אוֹ מִהַחֲשֵׁמֶל בִּיו"ט עֲצָמוּ. אָבֵל בְּמִים חֲמִים הַבָּאִים מִ"וִּנְקָרֶס" - אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כָּלֵל אֶפְלוּ כְּשֶׁמוֹצִיָאִים רַק מִים פּוֹשְׂרִים.

וְצִרְיָו לְהַזְהִיר מְאֻד שֶׁלֹא לְבֹא לִידֵי סְחִיטַת הַשְּׁעָרוֹת אוֹ סְדוּקָם.

וְכָל זֶה הוּא רַק בְּיוֹם טוֹב - אָבֵל בְּשַׁבַּת בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַמִּים הַחֲמִים אֶפְלוּ כְּשֶׁמוֹצִיָאִים רַק מִים פּוֹשְׂרִים.

ט

הַבְּדִלָה בְּמוֹצָאֵי יו"ט

א. סֵדֶר הַבְּדִלָה בְּמוֹצָאֵי יו"ט שׁוֹנֶה מִמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְהִינוּ שְׂאִין אוֹמְרִים אֶת הַפְּסוּקִים שֶׁל 'הִנֵּה אֵל זָכוּ', וְכֵן אֵין מְבָרְכִים עַל הַבְּשָׂמִים וְלֹא הִנֵּר, אֶלָּא מִתְחִילִים בְּבִרְכַּת בּוֹרֵא פְרִי הַגֶּפֶן וּמִמְשִׁיכִים בְּבִרְכַּת הַמְּבָדִיל.

ב. לְכַתְּחֻלָּה רְצוּי מְאֻד שֶׁבֶן מַעַל גִּיל בֶּר מִצְוָה אוֹ גִּבֵּר אַחֵר יַעֲשֶׂה אֶת הַהַבְּדִלָה. אִם אֵין כָּאֵלוּ, אִם אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ מִשְׁכֹּן, יֵשׁ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת כֵּן.

ג. אִם אֵין גַּם אֶפְשָׁרוֹת כְּזֹאת - יְכוּלָה אִשָּׁה לַעֲשׂוֹת הַבְּדִלָה וְלְהוֹצִיא בִּכְךָ גַּם עוֹד נְשִׁים אוֹ בָנוֹת גְּדוּלוֹת וְקִטְנוֹת וְכֵן אֶת הַיְלָדִים הַקָּטָנִים. אָבֵל אֵינָהּ יְכוּלָה לְהוֹצִיא בֶן מַעַל גִּיל בֶּר מִצְוָה.

ד. אבל בשום אופן אי אפשר לצאת ידי חובת הבדלה דרך הטלפון!

ה. אשה העושה הבדלה בעצמה - יכולה לעשותו על כוס יין או מיץ ענבים ולשתותו. ואם קשה לה לשתותו - אפשר לעשות הבדלה על 'כוס קפה נמס חם עם חלב', ואז יש לברך 'שהכל' במקום הגפן, ואחר ההבדלה יש לשתותו כדרך ששותים אותו כרגיל. אמנם כל זה אם אכן היא רגילה לשתות משקה זה.

ו. כל דינים אלו נכונים גם להבדלה במוצאי שבת רגיל. אמנם אז מברכים על הבשמים ועל הנר.

,

אסור יחוד

אסור לאשה או לבת מעל גיל שלש, להתיחד עם גבר זר או אפילו ילד קטן זר אם הוא מעל גיל תשע. כלומר שאסור להם להמצא יחד בבית אחד עם הנ"ל. - וכיון שכן יש להזהר כשמתארחים או מארחים, שלא לבוא לידי 'אסור יחוד'.

אסור זה כולל גם בני משפחה קרובים כגון גיס או גיסה.

והואיל ודיני ופרטי אסור היחוד רבים המה, על כן לא נוכל לפרטם במסגרת זו - אלא בכל מקרה של ארוח של זר, או אם מתארחים אצל זרים - יש לנודא אצל רב אם אין בזה משום אסור יחוד!

כל הזכויות שמורות

להשיג: 0533144464